

CONTROLEORGAN OP DE POLITIEDE INFORMATIE

Uw referentie	Onze referentie	Bijlage(n)	Datum
	DA190008		11 april 2019

Betreft: advies betreffende een ontwerp van Koninklijk besluit inzake de veiligheidsmaatregelen en de minimale technische normen voor politie-informaticasystemen die het geavanceerd elektronisch zegel produceren en inzake de vermeldingen die voorkomen in het geavanceerd elektronisch zegel en in de gekwalificeerde elektronische handtekening.

Het Controleorgaan op de politieke informatie (hierna afgekort "COCI" of "Controleorgaan").

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (BS, 5 september 2018, hierna afgekort als "GBW"), inzonderheid het artikel 59 §1, 2^e lid, artikel 71 en Titel VII, inzonderheid artikel 236.

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid artikel 4 § 2, vierde lid.

Gelet op de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (hierna "WPA"), inzonderheid artikel 44/6.

Gelet op het verzoek van de Minister van Justitie van 11 februari 2019, op grond van voormelde GBW om een advies uit te brengen.

Gelet op het verslag van de heer Koen Gorissen, lid-raadsheer in het Controleorgaan.

Brengt op 11 april 2019 het volgend advies uit.

I. Voorafgaande opmerking nopens de bevoegdheid van het Controleorgaan

1. In het licht van, respectievelijk, de toepassing en omzetting van de Verordening 2016/679¹ en de Richtlijn 2016/680² heeft de wetgever de taken en opdrachten van het Controleorgaan grondig gewijzigd. Artikel 4, § 2, vierde lid, van de organieke wet van 3 december 2017 betreffende de oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort "Organieke Wet GBA") bepaalt dat de competenties, taken en bevoegdheden als toezichhoudende autoriteit voorzien door de Verordening 2016/679 voor de politiediensten in de zin van artikel 2,2°, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, worden uitgeoefend door het Controleorgaan.

2. Het betekent onder meer dat het Controleorgaan ook bevoegd is wanneer politiediensten persoonsgegevens verwerken die buiten de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie vallen, bijvoorbeeld in het kader van sociaaleconomische doeleinden of human resources verwerkingen. Het Controleorgaan moet geraadpleegd worden bij de voorbereiding van wetgeving of een regelgevende maatregel die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de politiediensten van de geïntegreerde politie (zie artikel 236 §2 GBW, artikel 36.4 van de AVG en artikel 28.2 van de Richtlijn politie-justitie). Daarbij heeft het Controleorgaan de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen verwerkingsactiviteit door de politiediensten in overeenstemming is met de bepalingen van Titel 1 (voor de niet operationele verwerkingen)³ en 2 (voor de meest essentiële operationele verwerkingen⁴) van de GBW⁵. Daarnaast heeft het COC ook een ambtshalve adviesopdracht voorzien in artikel 236 §2 GBW en een algemene voorlichtingsopdracht van het brede publiek, betrokkenen, verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers in de materie van het privacy – en gegevensbeschermingsrecht voorzien in artikel 240 GBW.

3. Wat betreft derhalve in het bijzonder de verwerkingsactiviteiten in kader van de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie brengt het Controleorgaan advies uit, hetzij uit eigen beweging,

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming of "AVG").

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna "Richtlijn politie-justitie").

³ Artikel 4 §2, vierde lid Organieke Wet GBA.

⁴ Bepaalde operationele verwerkingen kunnen inderdaad toch onder de GDPR vallen indien zij niet kunnen aanzien worden als vallende onder artikel 27 GBW: "de verwerking van persoonsgegevens door de bevoegde overheden met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing of de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid". Zo kan gedacht worden aan bepaalde vaststellingen door de politie op vraag van de burger die noch als een (aanwijzing) van een misdrijf kan beschouwd worden, noch als de uitoefening van de opdrachten van bestuurlijke politie. Een klassiek voorbeeld is de vaststelling op vraag van één van de partijen dat de regeling rond het hoede – en bezoekrecht door de ex-partner niet wordt gerespecteerd. Dergelijke vaststellingen worden soms in een proces-verbaal opgenomen, soms enkel in een meldingsfiche van de basisgegevensbanken.

⁵ Artikel 71 §1, derde lid GBW.

hetzij op verzoek van de Regering of van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van een bestuurlijke of gerechtelijke overheid of van een politiedienst, inzake iedere aangelegenheid die betrekking heeft op het politionele informatiebeheer zoals geregeld in Afdeling 12 van Hoofdstuk 4 van de wet op het politieambt⁶.

4. Het Controleorgaan is tot slot, ten aanzien van de politiediensten, de Algemene Inspectie van de federale politie en lokale politie (hierna afgekort "AIG") zoals bedoeld in de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en de Passagiersinformatie-eenheid (hierna afgekort "BEL-PIU") bedoeld in Hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016, tevens belast met het toezicht op de toepassing van Titel 2 van de GBW en/of de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/13 van de wet op het politieambt en/of elke andere opdracht die haar krachtens of door andere wetten wordt verleend.⁷

II. Voorwerp van de aanvraag

5. De aanvraag betreft een ontwerp van Koninklijk besluit (hierna "KB") inzake de veiligheidsmaatregelen en de minimale technische normen voor politie-informaticasystemen die het geavanceerd elektronisch zegel produceren en inzake de vermeldingen die voorkomen in het geavanceerd elektronisch zegel en in de gekwalificeerde elektronische handtekening.

Het KB voert artikel 40, §3 WPA uit dat stelt dat: *"Art. 40. § 1. De klachten en aangiften die worden ingediend bij de leden van het operationeel kader evenals de inlichtingen die zij hebben verkregen en de vaststellingen die zij gedaan hebben in verband met misdrijven, alsook de vaststellingen gedaan door de leden van het administratief en logistiek kader bedoeld in artikel 118 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, wanneer zij gemachtigd zijn om processen-verbaal op te stellen, maken het voorwerp uit van processen-verbaal die aan de bevoegde gerechtelijke overheid worden overgezonden.*

De processen-verbaal worden opgesteld in gematerialiseerde of gedematerialiseerde vorm.

§ 2. Het gedematerialiseerde proces-verbaal wordt door de verbalisant ondertekend door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening.

§ 3. In afwijking van § 2 wordt een geavanceerd elektronisch zegel als elektronische handtekening gebruikt:

1° wanneer de verbalisant wettelijk niet gehouden is zich bij naam te identificeren in het proces-verbaal;

2° voor de processen-verbaal met betrekking tot de vaststellingen verricht in het kader van artikelen 62 en 65, § 1, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer;

⁶ Artikel 236 § 2 GBW

⁷ Artikel 71 §1, derde lid juncto 236 § 3, GBW.

3° voor bepaalde categorieën processen-verbaal met betrekking tot bepaalde strafbare feiten die, afhankelijk van de aard van de feiten en omstandigheden van de zaak, niet of nog niet worden vervolgd door het openbaar ministerie.

Het College van procureurs-generaal bepaalt deze categorieën in een richtlijn.

De processen-verbaal ondertekend met behulp van een geavanceerd elektronisch zegel worden gelijkgesteld met de processen-verbaal ondertekend met behulp van een handgeschreven handtekening.

De Koning bepaalt de veiligheidsmaatregelen en de minimale technische normen waaraan politie-informaticasystemen moeten voldoen die het geavanceerd elektronisch zegel produceren, evenals de vermeldingen die voorkomen in het geavanceerd elektronisch zegel en in de gekwalificeerde elektronische handtekening. ..."

III. Onderzoek van het Ontwerp

A. Algemeen

6. Overeenkomstig artikel 40 §3 WPA **bepaalt de Koning de veiligheidsmaatregelen en de minimale technische normen** waaraan politie-informaticasystemen moeten voldoen die het geavanceerd elektronisch zegel produceren, **evenals de vermeldingen** die voorkomen in het geavanceerd elektronisch zegel en in de gekwalificeerde elektronische handtekening.

Wat betreft de veiligheidsmaatregelen en de technische normen, stelt het verslag aan de Koning dat deze niet openbaar kunnen worden gemaakt op gevaar af juist de veiligheid van de betreffende systeem in gevaar te brengen. Derhalve opteert men om enkel te verwijzen naar de vigerende Europese regelgeving (artikel 1, §1), en in algemene bewoordingen aan te geven dat de federale politie over een dergelijke lijst met veiligheidsmaatregelen en technische normen beschikt. De facto komt het dus aan de bevoegde voogdijministers van Binnenlandse Zaken en Justitie (die overigens verwerkingsverantwoordelijke zijn voor alle politionele databanken behoudens de bijzondere gegevensbanken) en de federale politie toe om de veiligheidsmaatregelen en minimale technische normen te bepalen, en niet aan de Koning. Het Controleorgaan is zich ervan bewust dat technische normen per definitie veranderlijk zijn, en er tot op heden met betrekking tot de Verordening nr. 910/2014⁸ (eIDAS Verordening) nog geen uitvoeringshandeling met betrekking tot normen inzake geavanceerde zegels werd vastgesteld⁹. Een KB is evenwel het instrument bij uitstek om op een snel

⁸ VERORDENING (EU) Nr. 910/2014 van het Europees parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

⁹ De uitvoeringshandelingen die wel reeds werden opgesteld hebben betrekking op vertrouwenslijsten (CID 2015/1505), referentieformaten geavanceerde elektronische zegels (CID 2015/1506), en normen inzake veiligheidsbeoordeling van gekwalificeerde middelen (CID 2016/650).

veranderende omgeving in te spelen, en men zou derhalve dienen te overwegen om minstens een algemeen kader inzake veiligheidsmaatregelen en desgevallend technische normen te bepalen (cfr. Infra, onder randnummer 7).

In het ontwerp KB wordt het begrip "ondertekenaar" gehanteerd (art. 2 en art. 5) in de context van zowel de elektronische handtekening als de elektronische zegel. In artikel 3 (definities) van de eIDAS verordening wordt er een onderscheid gemaakt tussen de begrippen "ondertekenaar" en "aanmaker" :

- 9. „ondertekenaar“: een natuurlijke persoon die een elektronische handtekening aanmaakt;
- 24. „aanmaker van een zegel“: een rechtspersoon die een elektronisch zegel aanmaakt;

Het begrip "ondertekenaar" wordt dus gereserveerd om de natuurlijke persoon aan te duiden die de elektronische handtekening plaatst. In het ontwerp KB zou men dus, hetzij de correcte termen zoals gedefinieerd in de eIDAS verordening moeten hanteren, hetzij de definitie van "ondertekenaar" expliciet moeten invoegen teneinde duidelijkheid te verschaffen omtrent de invulling van dit begrip.

B. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

7. Artikel 1, §1 bepaalt dat de veiligheidsmaatregelen en de technische normen *gebaseerd zijn* op de Verordening nr. 910/2014, en in het bijzonder artikel 36 ervan. Het verslag aan de Koning stelt hieromtrent dat "*het (vanzelf) spreekt dat deze moet dienen om de vier noodzakelijke elementen te realiseren zoals bedoeld in artikel 36 van de eIDAS verordening...*".

In artikel 3 van de WPA vinden we enkele definities terug, waaronder deze van 'gekwalficeerde elektronische handtekening' en van 'geavanceerd elektronisch zegel' :

...8° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening bedoeld in artikel 3.12 van de Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG;

9° geavanceerd elektronisch zegel: het zegel bedoeld in artikel 3. 26 van de Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

De gekwalificeerde elektronische handtekening en het geavanceerd elektronisch zegel waarvan sprake in artikel 40, §3 WPA dienen krachtens voormeld artikel 3 WPA te worden gelezen overeenkomstig de Verordening nr.910/2014.

Het is derhalve aanbevelenswaardig om in artikel 1 expliciet te verduidelijken dat de eIDAS Verordening, waaronder artikel 36 van de eIDAS Verordening, integraal van toepassing is op de veiligheidsmaatregelen en technische normen, en dus niet dat deze "*erop gebaseerd*" zijn, wat een (te) ruime interpretatiemarge laat. Deze integrale toepassing wordt trouwens bevestigd in het verslag aan de Koning. Een mogelijk tekstvoorstel kan dan ook zijn : "*De veiligheidsmaatregelen en de technische normen inzake de productie van het geavanceerd elektronisch zegel bedoeld in artikel 40, §3 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt worden opgesteld overeenkomstig en met in acht name van ... :*"

8. In §2 van artikel 1 wordt bepaald dat de federale politie over een lijst van die maatregelen en technische normen beschikt. Hier dient te worden voorzien dat een dergelijke lijst op eigen initiatief vanaf haar creatie door de federale politie dient te worden overgemaakt aan het Controleorgaan, opdat deze haar controletaak, die wordt bepaald in §3 (verkeerdelijk §2 in het ontwerp KB), naar behoren zou kunnen uitvoeren. Hier kan tenslotte worden verwezen naar randnummer 6 om minstens het algemeen kader van de veiligheidsmaatregelen in het ontwerp KB op te nemen.

9. De daaropvolgende §2 (dat dus §3 dient te zijn) van artikel 1 van het ontwerp KB voorziet tenslotte in een specifieke controletaak voor het Controleorgaan, waarbij deze zou moeten controleren of deze *maatregelen en normen adequaat zijn en correct ten uitvoer worden gelegd.*

Het komt uiteraard in de eerste plaats aan de verwerkingsverantwoordelijke toe om erop toe te zien dat hij gebruik maakt van passende, adequate veiligheidsmaatregelen en technische normen, en deze correct ten uitvoer worden gebracht. De verwerkingsverantwoordelijke moet dat ook, conform het nieuwe gegevensbeschermingskader kunnen aantonen aan het Controleorgaan en niet omgekeerd: m.a.w., het is niet aan het Controleorgaan om het niet adequaat karakter ervan aan te tonen. Het Controleorgaan is overigens niet het bevoegde orgaan om de technische normen voor hardware en systeemprogrammatuur, dus de *middelen* voor het aanmaken van een geavanceerde elektronische zegel, te bepalen, maar kan nadien wel controleren of de veiligheidsmaatregelen voor de volledige 'omgeving' adequaat zijn en nageleefd worden (i.e. de toepassingen waarmee de zegels worden geplaatst en gevalideerd, de systemen voor toegangsbeheer, en alle beheersprocessen daarrond). Gelet op het voorgaande, verzoekt het Controleorgaan om haar controletaak te beperken tot enkel de veiligheidsmaatregelen, terwijl de technische normen m.b.t. de middelen voor het aanmaken van geavanceerde elektronische zegels kunnen worden geauditeerd door daartoe gespecialiseerde labo's.

Artikel 5

10. Artikel 5 bepaalt de vermeldingen die het geavanceerd elektronisch zegel en de gekwalificeerde elektronische handtekening bevatten zowel in een gematerialiseerde als in een gedematerialiseerde

omgeving. Tevens wordt de mogelijkheid voorzien om de identiteit van de ondertekenaar in bepaalde gevallen te beschermen door het gebruik van een uniek nummer¹⁰.

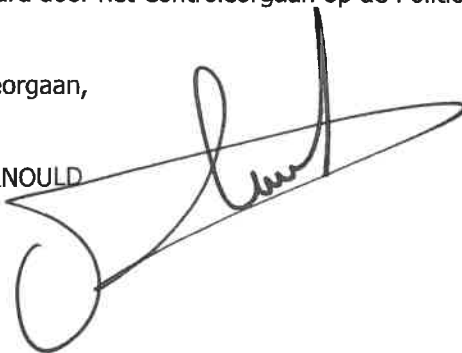
Hierbij dient opgemerkt dat bij gebruik van een gekwalificeerde elektronische handtekening, de identiteit van de ondertekenaars steeds inherent verbonden is aan de digitale handtekening. Bijvoorbeeld in het geval van het gebruik van de eID, staat deze identiteit namelijk in het certificaat van de e-ID, waarvan de inhoud niet kan worden gewijzigd. Deze identiteit kan worden verborgen bij het materialiseren of afdrukken, maar aan het *digitale* verzegelde pv zal steeds het certificaat afkomstig van de e-ID kaart nodig zijn om de elektronische handtekening te kunnen valideren. Het verdient aanbeveling om hiermee rekening te houden indien men de identiteit van de verbalisant wenst te beschermen of af te schermen. In voorkomend geval kan worden gedacht om de pv's te laten verzegelen door een gemachtigde afgevaardigde van de betrokken dienst, zij het niet de verbalisant.

OM DEZE REDENEN,

**Het Controleorgaan op de politionele informatie,
verzoekt de aanvrager rekening te houden met de hogervermelde opmerkingen;
verzoekt gevolg te geven aan het gestelde onder de randnummers 6-10.**

Advies goedgekeurd door het Controleorgaan op de Politionele Informatie op 11 april 2019.

Voor het Controleorgaan,
De voorzitter,
(get.) Philippe ARNOULD

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Philippe Arnould', written over a horizontal line.

¹⁰ ofwel het nummer bedoeld in artikel 41, §2 WPA of het nummer bedoeld in artikel 112 quater wb Sv.;